

دستیابی به زبان الگوی اسلامی - ایرانی طراحی محیط و منظر*

مهدی خاک زند^{۱*}، سید محمد مهدی حسینی کیا^۲

^۱ استاد بارگروه معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران

^۲ کارشناس ارشد معماری منظر، دانشگاه تربیت مدرس، پژوهشگر جهاد دانشگاهی

تاریخ پذیرش: ۹۳/۰۷/۲۰

تاریخ دریافت: ۹۳/۰۴/۱۲

چکیده

کارایی زبان الگوی اسلامی - ایرانی طراحی محیط و منظر در گرو دستیابی به ماهیت درست این زبان و ساختار آن است. حکمت هنر و معماری این مرز و بوم دارای مبانی نظری استواری است که می‌تواند ساختار این زبان را در جهت نیل به منظر شهری با هویت اسلامی - ایرانی پیکربندی نماید. در سال‌های گذشته تلاش‌های بسیاری برای تبیین و ارائه الگوها در قالب یک زبان، در حوزه معماری غرب صورت پذیرفته است، اما آنچه این الگوها را با معماری اسلامی - ایرانی، ناهمسو می‌کند، نبود یا عدم تطابق ریشه‌های نظری آن با معماری اسلامی - ایرانی است. در این مقاله با نگاه ساختارگرایانه به کنکاشی برای دستیابی به ساختار زبان الگوی اسلامی - ایرانی طراحی محیط و منظر در شهر اسلامی - ایرانی پرداخته شده است. روش تحقیق مورد استفاده استدلال منطقی در بستری از مطالعات تاریخی است. نتایج برآمده از این پژوهش حاکی از وجود ساختارهای مستحکم در جهت تبیین زبان الگوی اسلامی - ایرانی است. ساختار این زبان به گونه‌ای است که می‌تواند پاسخگوی بی‌نهایت ترکیب معنا دار از کنار هم قرار گرفتن الگوهای اسلامی و ایرانی باشد.

واژگان کلیدی: زبان الگو، اسلامی - ایرانی، طراحی محیط، منظر.

Achieving the language of the Islamic-Iranian model for the design of environment and landscape

Mehdi Khakzand

Assistant Professor of Department of Architecture, Faculty of Architecture and Urbanism , Iran University of Science and Technology

Seyed Mehdi Hosseini Kiya

M.A. in Landscape Architecture, Tarbiat Modares University, Researcher of Jihad-e Daneshgahi

Abstract:

Efficiency of the language for the Islamic-Iranian model of environment and landscape design is subject to the correct nature of this language and its structure. The wisdom of art and architecture of this land have firm theoretical foundations which can configure the structure of this language in order to achieve the urban landscape with the Islamic-Iranian identity. What brings these models in a reverse direction with the Islamic-Iranian architecture is the lack of agreement of its theoretical roots with the Islamic -Iranian architecture. In this article, having a structural view , a study has been made to find out the structure of the Islamic-Iranian model of design for environment and landscape in Islamic-Iranian city. The research methodology in use is the logical reasoning in the bed ground of historical studies. The results obtained from this research indicate the presence of strong structures in order to elaborate an Islamic-Iranian model language . The structure of this language is such that it can respond to immense combinations of the closeness of Islamic-Iranian models.

Keywords: Model Language, Islamic-Iranian , Design of Environment , Landscape .

فهرست منابع و مراجع

۱. ابن بابویه، محمد (۱۳۶۷)، *من لا یحضره الفقیه*، جلد ۱، نشر صدوق، تهران.
۲. اسپیرن، آن ویستون (۱۳۸۷)، *زبان منظر*، ترجمه سید حسین بحرینی و بهناز امین‌زاده، چاپ دوم، مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، تهران.
۳. الکساندر، کریستوفر (۱۳۸۱)، *معماری و راز جاودانگی (راه بی‌زمان ساختن)*، ترجمه مهرداد قیومی بیدهندی، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، تهران.
۴. بل، سایمون (۱۳۸۲)، *منظر، الگو، ادراک و فرآیند*، ترجمه بهناز امین‌زاده، انتشارات دانشگاه تهران، تهران.
۵. حسن زاده املی، حسن (۱۳۷۷)، *هزار و یک نکته*، انتشارات گلشن، (بی‌جا).
۶. سالینگروس، نیکلاس (۱۳۸۷)، «ساختار زبان الگو»، ترجمه عبید زرین مهر، *فصلنامه تحقیقات معماری*، جلد چهارم.
۷. سید رضی، محمد (۱۴۱۵ ه.ق)، *نهج البلاغه*، دارالاسوه، بیروت.
۸. قیومی، مهرداد (۱۳۸۴)، «ساختار نظریه و الفبای نظریه‌پردازی»، *فصلنامه صفا*، شماره چهارم.
۹. گرجی مهلبانی، یوسف (۱۳۸۶)، «تفکر طراحی و الگوهای فرایندی آن»، *فصلنامه صفا*، شماره ۴۵.
۱۰. گروت، لیندا و وانگ، دیوید (۱۳۸۸)، *روش‌های تحقیق در معماری*، ترجمه علیرضا عینی‌فر، انتشارات دانشگاه تهران، تهران.
۱۱. لنگ، جان (۱۳۸۳)، *آفرینش نظریه معماری*، ترجمه علیرضا عینی‌فر، انتشارات دانشگاه تهران، تهران.
۱۲. محدث نوری، حسین (۱۴۰۸ ه.ق)، *مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل*، جلد ۱۷، انتشارات موسسه آل‌البیت لأحیاء التراث، قم.
۱۳. مطهری، مرتضی (۱۳۷۸)، *مجموعه آثار*، جلد ۶، نشر صدرا، تهران.
۱۴. نصر، سیدحسین (۱۳۸۹)، *هنر و معنویت اسلامی*، ترجمه رحیم قاسمیان، دفتر مطالعات دینی هنر، تهران.
۱۵. نقره‌کار، عبدالحمید (۱۳۷۸)، *درآمدی بر هویت اسلامی در معماری و شهرسازی*، نشر پیام سیما، تهران.
۱۶. نقره‌کار، عبدالحمید (۱۳۹۱)، «تحقق‌پذیری هویت اسلامی در آثار معماری»، *مطالعات شهر ایرانی - اسلامی*، بهار، ۷.
۱۷. نقره‌کار، عبدالحمید (۱۳۸۷)، *درآمدی بر هویت اسلامی در معماری و شهرسازی*، وزارت مسکن و شهرسازی، دفتر معماری و طراحی شهری، تهران.
۱۸. نقی زاده، محمد (۱۳۸۵)، *معماری و شهرسازی اسلامی*، چاپ اول، انتشارات راهیان، تهران.

19. Avrami, E., Mason, R. and de la Torre, M. (2000), Values and Heritage Conservation (Research Report), The Getty Conservation Institute, Los Angeles.
20. Bennett, G. 1996. Cultural landscapes. In: The Conservation Challenge in a Changing Europe. Institute for European Environmental Policy. Arnhem and London.
21. HoÈll, Andreas & Nilsson, Kjell(1999), Cultural landscape as subject to national research programmes in Denmark. Landscape and Urban Planning, No, 46. Pp, 15-27.
22. Ingold, T. (Ed.) (1994), Companion Encyclopedia of Anthropology. Routledge, London, New York.
23. Jackson, J.B. (1984), How to study landscape. Amherst: university of Massachusetts press.
24. Lewis, P. (1979), Axioms for reading the landscape. Some guides to the American scene, pp. 11-32, Oxford University Press, New York.
25. Meinig, D.W. (Ed.) (1979), The interpretation of ordinary landscapes University Press, New York, Oxford.
26. Passioura, J. B. (1979), “Accountability, Philosophy, and Plant Physiology”, Australian Journal of Science vol, 10.No. 10 pp. 347-350
27. Peart, R. (2004), A Place to Stand: The Protection of New Zealand’s Natural and Cultural Landscapes. Environ. Defence Soc., Auckland, NZ.
28. Phillips, A. (1998), The nature of cultural landscapes, Landscape Res, 23, pp: 21-38.
29. Stanners, D. & Bourdeau, P. (Eds.) 1995. Europe’s Environment. The DobrōÂsĀ Assessment. European Environmental Agency. Copenhagen.
30. S.terkenli, T. (2001), Towards a theory of landscape: the Aegean landscape as a cultural image, andscape and Urban Planning, Volume: 54. pp: 197-208.
31. Salingaros, N. A. (2000), The Structure of Pattern Languages, Division of Mathematics San Antonio, Texas.
32. West, B. J. a. D., B (1995), The Lure of Modern Science, World Scientific Singapore.